

V. AZ ALFÖLD KUTATÁSI PROGRAM DOKUMENTUMAI ÉS AZOK BIBLIOGRÁFIÁJA

Az Alföldről szóló korábbi és folyamatban lévő kutatások eredményeit kilenc, tematikusan összefüggő, közel kétezer kézirati oldalt tartalmazó kötetben összegeztük. Ezek elkészítésében 96 különböző tudományterületet művelő kutató és szakember vett részt előtanulmányok írásával, szakmai véleményekkel, dokumentumokkal. A kötetek több oldalú megközelítésben makroregionális elemzéseket adtak az Alföldről.

A kötetek megállapításai, a levonható következtetések és újabb tanulmányok figyelembe vételével elkészült a rövid és hosszú távú Alföld fejlesztési koncepció tervezete (X.-XI. kötet) és az alulról építkező regionális fejlesztés lehetséges kistérségeit taglaló XII. kötet. A kutatómunka széleskörű véleményezés után — melyben részt vettek az Alföld Tárcaközi Bizottság szakminisztériumai, az alföldi megyei önkormányzatok közgyűlései, szakbizottságai és hivatalai, a Városépítési Tudományos Intézet, az alföldi nemzeti parkok és környezetvédelmi igazgatóságok szakemberei, az MTA illetékes osztályainak delegáltjai, illetve az Alföld Projekt Tudományos Tanácsának 21 tagja, Dr. Enyedi György akadémikus vezetésével — a XIII. kötettel zárult. Ebből készült el az utolsó XIV. kötet — egy 25 oldalas összefoglaló, mely tartalmában és lényegében megegyezik az V. fejezetben publikált akadémiai állásfoglalás ajánlásaival.

A kutatási előtanulmányokat és a köteteket, valamint az alföldi adatházist az Alföldi Tudományos Intézet kecskeméti és békéscsabi tudományos osztályai dokumentálták. Ezek a kutatók és érdeklődők számára rendelkezésre állnak. Ezzel a teljes körű bibliográfiánkkal a további kutatásokhoz kívánunk segítséget nyújtani.

1. Alföld Kutatási Program.

Készült a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium meghívása alapján a Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja Alföldi Tudományos Intézetében. /Kiad./ MTA RKK Alföld Projekt Programiroda. Kecskemét, 1992-1993. Kéziratként soksz.

Az Alföld fejlesztés (előzetes) tézisei. Írták: Csatári Bálint, Illés Iván. 21 p.

I. kötet: Az Alföld népessége.

Témavezető: Velkey Gábor. Írták: Becsei József, Böhm Antal, Dövényi Zoltán, Eke Pálné, Forray R. Katalin, Kocsis Károly, Kovács Csaba, Kovács Zoltán, Lengyel Imre, Orosz Éva, Szőgyi Lenke, Táll Éva, Tóth József. 205 p.

II. kötet: Az Alföld környezeti állapota és természetvédelme.

Témavezető: Rácz Lajos. Írták: Gábris Gyula, Keveiné Bárány Ilona, Mezősi Gábor, Mika János, Nemes Csaba. A felhasznált résztanulmányok szerzői: Dömsödi János, Nagy Imre, Somogyi Sándor. 219 p.

III. kötet: Az Alföld gazdasági bázisa.

Témavezető: Hegedűs Miklós. Írták: Barta Györgyi, Futó Péter, Poszmik Erzsébet, Valér Éva, Winkler György. 150 p.

IV. kötet: Az Alföld agrártermelésének és élelmiszeriparának helyzete.

Témavezető: Gurzó Imre. Írták: Gurzó Imre, Hanyecz Vince, Horváth Jenő, Kovács Teréz, Lánszki Imre, Lovas Imre, Márton János, Rácz Endre. 239 p.

V. kötet: Az Alföld területhasznosítása.

Témavezető: Baukó Tamás. Írták: Baukó Tamás, Berényi István, Csató Éva, Kugler József, Kürti György, Lánszki Imre, Süli-Zakar István, Vámosi Judit. 168 p.

VI. kötet: Az Alföld településrendszere.

Témavezető: Tóth József. Írták: Tóth József, Timár Judit, Valér Éva. 197 p.

VII. kötet: Az Alföld infrastruktúrája.

Témavezető és szerző: Erdősi Ferenc. A felhasznált résztanulmányok szerzői: Illés Iván, Kőszegfalvi György, Krassó Sándor. 195 p.

VIII. kötet: Az Alföld turizmusa.

Témavezető: Csordás László. A felhasznált résztanulmányok szerzői: Baukó Tamás, Bokody József, Csapóné Tábori Hajnalka, Csordás László, Ekerl Antalné, Emődi Éva, Kollarik Amália, Mayer Antal, Puskás Csaba, Somogyi Sándor, Soós Zoltán, Szabó Géza, Szappanos Géza, Tóthné Hegyvári Gabriella. 243 p.

IX. kötet: Az Alföld önkormányzat struktúrája és a területfejlesztés összefüggései.

Témavezető: Pálné Kovács Ilona. Írták: László Mária, Pálné Kovács Ilona, Szoboszlai Zsolt. 105 p.

X. kötet: Az Alföld hosszú távú területfejlesztési és tájhasznosítási koncepciója (tervezet).

Témavezető és szerző: Illés Iván. A felhasznált résztanulmányok szerzői: Abonyiné Palotás Jolán, Andó Mihály, Becsei József, Iván László, Lovas

Imre, Ónodi Gábor, Puskás Csaba, Reischl Gábor, Rétvári László, Zentay Tibor, Zoltán Zoltán. 142 p.

XI. kötet: Az Alföld rövid távú területfejlesztési koncepciója (tervezet).

Témavezető és szerző: Illés Iván. 97 p.

XII. kötet: Az Alföld kistérségei.

Témavezető és szerző: Beluszky Pál, Csatári Bálint. 67 p. 11 térkép.

XIII. kötet: Az Alföld fejlesztési koncepciója.

Témavezető: Illés Iván. A felhasznált résztanulmányok szerzői a korábbi köteteknél említettekén kívül: Horváth Benő, Iván László, Meggyesi Tamás, Nemes Nagy József, Pálné Kovács Ilona, Rechnitzer János. 190, 4 p. 25 térkép, 4 táblázat.

XIV. kötet: Az Alföld fejlesztési koncepciója.

Tartalmi összefoglaló. Írták: Csatári Bálint, Illés Iván. 22, [2] p.

Az Alföld Kutatási Program munkálatainak elvi és szervezeti felépítése, fontosabb fázisai, tanulságai.

Írta: Csatári Bálint. 7 p.

(A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium külön kérésére írt összefoglaló, bemutatva az OECD magyarországi regionális konferenciáján Hortobágy, 1993. október)

2. Az Alföld Kutatási Program előtanulmányai.

Készültek a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium megbízása alapján az MTA RKK Alföldi Tudományos Intézetében. /Kiad./ MTA RKK Alföld Projekt Programiroda. Kecskemét, 1992-1993. Kéziratok. (Zárójelben annak a kötetnek a száma, amelyben a tanulmány megjelent, vagy amelynek megírásához felhasználták.)

ABONYINÉ PALOTÁS Jolán: Az Alföld falusi településeinek infrastruktúrális állapota. 18 p. 1 térkép. (X.)

ANDÓ Mihály: Az Alföld természeti földrajzi kistáji környezeteinek potenciális értékei, különös tekintettel fejlődési lehetőségeire. 20 p. (X.)

BARTA Györgyi - POSZMIK Erzsébet: Szerkezeti változások hatása az Alföld ipari fejlődésére. 59 p. (III.)

BAUKÓ Tamás: A területhasználat néhány speciális konfliktusos esete. 16 p. 8 ábra. (V.)

- BAUKÓ Tamás: Az idegenforgalmi szálláshelyek, a beutazó turizmus és a fürdők elemzése. 7 p. 8 ábra, táblázatok. (VIII.)
- BECSEI József - DÖVÉNYI Zoltán: A foglalkozási szerkezet és a munkanélküliség strukturális jellemzői és területi különbségei az Alföldön. 14 p. 2 térkép. (I.)
- BECSEI József: A külterületi települések átalakulása. 10 p. 3 táblázat, 3 térkép. (X.)
- BECSEI József: Az alföldi városok átalakulása. 10 p. (X.)
- BERÉNYI István: A területhasznosítás új problémái az Alföldön. 9 p. (V.)
- BOKODY József: A víziturizmus jellemzői, fejlesztési lehetőségei az Alföldön. 38 p. sztl.mell.: táblázat, térkép, vázlatrajz, prospektus (VIII.)
- BŐHM Antal - SZŐGYI Lenke - TÁLL Éva: Társadalmi kapcsolatok és kötődési módok Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három településén. 28 p. (I.)
- CSAPÓNÉ TÁBORI Hajnalka: A nemzeti parkok és az idegenforgalom. 13 p. (VIII.)
- CSATÓ Éva: Térszerkezeti változások a tanyás térségekben a nagyüzemi gazdálkodás kezdete óta. 15 p. 1 térkép. (V.)
- CSORDÁS László: A falusi turizmus helyzete, problémái az Alföldön. 13 p. 2 táblázat, 3 térkép. (VIII.)
- CSORDÁS László: Az alföldi idegenforgalom fejlesztése, üdülőkörzetek, projektek. 32 p. (VIII.)
- CSORDÁS László: Hobby-turizmus. 24, 4 p. (VIII.)
- CSORDÁS László: Magánüdülők az Alföldön. 14 p. 8 ábra. (VIII.)
- DÖMSÖDI János: Az Alföld tőzeges láptalajú területeinek bemutatása, megóvásuk lehetőségei. 23 p. 1 ábra. (II.)
- EKE Pálné: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye falusi térségeinek speciális demográfiai jellemzői. 14, [1] p. 3 térkép. (I.)
- EMÓDI Éva: Az épített (művi) környezet értékelése, a nemzetiségek és a folklór szerepe a rekreációban. 17 p. (VIII.)
- ERDŐSI Ferenc: A közlekedési-hírközlési-távvezetékes (vonalas) infrastrukturális ellátottság területi jellemzői az Alföldön. 63 p. 36 térkép, mellékletek. (VII.)
- FORRAY R. Katalin: Az Alföld oktatásügye. 28 p. (I.)
- FUTÓ Péter: A gazdasági rendszerváltás Orosháza iparában. [21] p. (III.)
- GÁBRIS Gyula: Az Alföld vízrajzának jellegzetességei. 48 p. (II.)
- GURZÓ Imre: Az alföldi élelmiszergazdaság fejlesztésének néhány kérdése. 16 p. (IV.)
- HANYECZ Vince: A mezőgazdasági infrastruktúra területi jellegzetességei az Alföldön. 24 p. 16 melléklet. (IV.)
- HORVÁTH Benő: Az Alföld környezeti és ökológiai stratégiájának főbb elemei. [53] p. (XIII.)
- HORVÁTH Jenő - LÁNSZKI Imre: Az Alföld, mint élelmiszertermelő régió nemzetgazdasági jelentősége. 11, [1], 23 p. (IV.)

- ILLÉS Iván: Az infrastruktúra helye a korszerű terület- és településfejlesztésben. 17 p. (VII.)
- IVÁN László: Középfalvak helyzete - egy településtípus státuszváltozása - az Alföldön. 8 p. 9 táblázat, 8 térkép. (X.)
- IVÁN László: Külföldi tőkeérdekeltségű vegyesvállalatok az Alföldön. 10 p. 6 táblázat, 4 térkép. (XIII.)
- KEVEINÉ BÁRÁNY Iлона: Az Alföld agroökoszisztémán kívüli területeinek flórája és faunája. 75, [1] p. (II.)
- KOCSIS Károly: Az Alföld etnikai struktúrája. 5, [14] p. (I.)
- KOLLARIK Amália: A turizmus szerepe, nemzetgazdasági jelentősége az Alföldön. 17 p. 1 térkép. (VIII.)
- KOVÁCS Csaba: Az alföldi népesség jövedelmi helyzete és jövedelmi viszonyai 1962-1990 időszakában. [54] p. (I.)
- KOVÁCS Teréz: Az alföldi agrárnépesség szociológiai vizsgálata. 42, 7, 4 p. (IV.)
- KOVÁCS Zoltán: Az alföldi társadalom politikai struktúráldása az 1990. évi parlamenti választások tükrében. 10 p. 5 térkép. (I.)
- KŐSZEGFALVI György: Az Alföld infrastruktúrális ellátottságának különleges jellemzői és a fejlesztéshez a térségi sajátosságok figyelembevételével adható speciális szempontok. 39 p. (VII.)
- KRASSÓ Sándor: Az Alföld lakossági-települési infrastruktúrájának főbb fejlettségi tényezői. (VII.)
- KUGLER József: Az Alföld területhasznosításának elmúlt századai. 8 p. 9 táblázat. (V.)
- KÜRTI György: A terület- és földhasznosítás változása Csemőben. 36, [1] p. 6 térkép. (V.)
- LÁNSZKI Imre: Az Alföld földhasználata és a tájökológia összefüggései. 25, 4 p. (V.)
- LÁSZLÓ Mária: Az önkormányzatok gazdálkodási jellemzői az Alföldön különböző önkormányzati típusok alapján. 53, 2 p. 16 táblázat (IX.)
- LENGYEL Imre: A lakossági megtakarítások és adósságok területi sajátosságai az Alföldön. 23 p. 6 térkép. (I.)
- LOVAS Imre: A Nyírség komplex agrárfejlesztési programja és metodikája. 26 p. (IV.)
- LOVAS Imre: Az alföldi egyéni vállalkozó és gazdálkodó paraszti rétegek helyzetének vizsgálata az átalakuló mezőgazdaságban. 41 p. (X.)
- MAYER Antal - SZAPPANOS Géza - EKERL Antalné: Az alföldi termáltelepülések helyzete. 33 p. 1 táblázat, 1 térkép. (VIII.)
- MÁRTON János: Az Alföld élelmiszergazdaságában szükséges szerkezetváltás időszzerű kérdései. 28 p. (IV.)
- MEGGYESI Tamás: Az Alföld építészeti értékeinek hagyományai és megőrző továbbfejlesztésének lehetőségei. 20 p. 7 ábra. (XIII.)

- MEZŐSI Gábor: Az Alföld geomorfológiai és talajtani állapota. 48, [1] p. 17 térkép. (II.)
- MIKA János - NEMES Csaba: Az Alföld éghajlati állapota és a globális klímaváltozás valószínű helyi sajátosságai. 88 p. (II.)
- NAGY Imre: Az alföldi településformák környezetmodelljei. 21 p. (II.)
- NEMES NAGY József: A gazdaság regionális állapota és folyamatai. 35 p. 4 táblázat, 2 térkép. (XIII.)
- NEMES NAGY József: Az Alföld a hazai regionális gazdasági fejlődésben és regionális politikában. 27, [2] p. (XIII.)
- ÓNODI Gábor: A falufejlesztés és falutervezés speciális igényei I. 19, [1] p. (X.)
- OROSZ Éva: Az Alföld egészségügyének néhány kérdése. [17] p. (I.)
- PÁLNÉ KOVÁCS Ilona: Az Alföld fejlesztési programjának irányítási összefüggései. 32 p. (XIII.)
- PÁLNÉ KOVÁCS Ilona: Közigazgatás és területfejlesztés az Alföldön. 31 p. (IX.)
- PUSKÁS Csaba: A Tisza-tó és térségének fejlesztési lehetőségei. 22 p. (X.)
- PUSKÁS Csaba: Az üdülés, pihenés, rekreáció helyzete és fejlesztési lehetőségei a Tisza-tó térségében. 17 p. (VIII.)
- RÁCZ Endre: Elemzés az Alföld élelmiszeriparáról. [28] p. (IV.)
- RECHNITZER János: Az innovációk által szabdalta Alföld. 33, [12] p. (XIII.)
- REISCHL Gábor: A falufejlesztés és falutervezés speciális igényei, lehetőségei és korlátai az Alföldön II. 14 p. (X.)
- RÉTVÁRI László: Az Alföld természeti erőforrásai. 35 p. (X.)
- SOMOGYI Sándor: Az Alföld kistájainak ökológiai állapota. 26 p. [18] melléklet. (II.)
- SOMOGYI Sándor: Az Alföld üdülési, turisztikai és rekreációs adottságai. 26 p. [19] táblázat. (VIII.)
- SOMOGYI Sándor: Az alföldi vízrendezések társadalmi-gazdasági-ökológiai következményei. 37, [8] p. (II.)
- SOMOGYI Sándor: A természeti környezet történelmi birtokbavételének folyamata az Alföldön 1945-ig. 53 p. (II.)
- SOÓS Zoltán: Idegenforgalom a Kiskunsági Nemzeti Parkban. 11 p. (VIII.)
- SÜLI-ZAKAR István: Bodroghöz: az átalakított kistáj. 17, 5, 2 p. sztl.mell.: táblázat, térkép. (V.)
- SZABÓ Géza: A falusi-tanyai turizmus fejlesztésének és szervezésének feltételei az Alföldön. 23 p. (VIII.)
- SZOBOSZLAI Zsolt: Az önkormányzatok integrációs gyakorlata az Alföldön. 60, 2 p. (IX.)
- TIMÁR Judit: Az alföldi városok szuburbanizációja. 15 p. 4 táblázat. (VI.)
- TÓTH József: Az Alföld népesedési folyamatai, a népesség területi elhelyezkedése és demográfiai jellemzői. 50 p. (I.)
- TÓTHNÉ HEGYVÁRI Gabriella: A második otthonok. 30 p. (VIII.)
- VALÉR Éva: Az Alföld településállománya, változásai és fejlődési tendenciái. 42 p. 21 táblázat, 3 térkép. (VI.)

- VALÉR Éva: Az Alföld ipara, munkaerőhelyzete és infrastrukturális ellátottsága. [48] p. (III.)
- VÁMOSI Judit: Az Alföld területhasznosítási, felszínfedettségi és fizikai szerkezeti vizsgálata. 42 p. (V.)
- WINKLER György: A területfejlesztést leginkább szolgáló állami szerepvállalás összetevői. [23] p. (III.)
- ZENTAY Tibor: Az Alföld agrogeológiai potenciálja, mint a fejlődés egyik mozgatórugója. 38 p. [5] (X.)
- ZOLTÁN Zoltán: Az új típusú kistérségi területfejlesztési beavatkozások lehetőségei és korlátai az Alföldön. 32 p. (X.)

3. Az Alföld Kutatási Program befejezése után megjelent publikációk válogatott jegyzéke:

Alföldi Tanulmányok, 1993.

(Szerkesztette: Gurzó Imre, Timár Judit.) Békéscsaba, MTA RKK 'ATI Békéscsabai Osztály. 1993. 232 p.

CSATÁRI Bálint: Az Alföld kutatási programról (Előszó). 7-9 p.

MIKA János: Az Alföld éghajlatának megváltozása a globális klímaváltozás összefüggésében. 11-28. p.

KEVEINÉ BÁRÁNY Ilona: Az Alföld agroökoszisztémán kívüli területeinek flórája és faunája. 31-60. p.

BERÉNYI István: A területhasznosítás új problémái az Alföldön. 63-74. p.

MÁRTON János: Az Alföld élelmiszergazdaságában szükséges szerkezetváltás időszerű kérdései. 75-88. p.

GURZÓ Imre: Az alföldi élelmiszergazdaság fejlesztésének néhány kérdése. 91-101. p.

BARTA György - POSZMIK Erzsébet: A vállalati szervezeti változások hatása az Alföld ipari fejlődésére. 103-116. p.

ERDŐSI Ferenc: A közlekedési infrastruktúrális ellátottság területi jellemzői az Alföldön. 119-135. p.

CSORDÁS László - SZABÓ Géza: A falusi-tanyai turizmus szervezésének és fejlesztésének feltételei az Alföldön. 137-160. p.

KOVÁCS Csaba: Az alföldi népesség jövedelmi helyzete és jövedelmi viszonyai 1962-1987 és 1988-1991 időszakában. 163-184. p.

KOCSIS Károly: Az Alföld etnikai struktúrája. 187-196. p.

VALÉR Éva: Az Alföld településállománya, változásai és fejlődési tendenciái. 199-214. p.

TIMÁR Judit: Az alföldi szuburbanizáció néhány sajátossága. 217-231. p.

Alföldi Társadalom 1993.

(Szerkesztette: Lengyel Imre.) Békéscsaba, MTA RKK ATI Békéscsabai Osztály. 1993. 195 p.

FORRAY R. Katalin: Az Alföld oktatásügye. 26-47. p.

RECHNITZER János: Az innovációk szabdalta Alföld. 81-106. p.

DÖVÉNYI Zoltán: Munkanélküliség az Alföldön. 107-120. p.

SZOBOSZLAI Zsolt: Az alföldi önkormányzatok integrációs kezdeményezései. 144-165. p.

BŐHM Antal - SZŐGYI Lenke - TÁLL Éva: A lakosság közéleti részvételének változásai Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három településén. 168-179.

VELKEY Gábor: Alföldi helyzetkép: népmozgalom a kilencvenes évek elején. 181-194. p.

Tér és Társadalom 1993. 3-4.sz.

(Főszerkesztő: Rechnitzer János, felelős szerkesztő: Pfeil Edit, a szám társ-szerkesztője: Csatári Bálint)

CSATÁRI Bálint: Az Alföld tünetcsoport újraéledése (1990-1994). 1-12p.

ERDŐSI Ferenc: Az Alföld infrastruktúrájának jellemzői és főbb fejlesztési feladatai. 13-34p.

TÍMÁR Lajos: Az Alföld mezőgazdasága a két világháború között. 35-66.p.

BERÉNYI István: Az Alföld földhasznosítási szerkezetének várható átalakulása. 67-76p.

CSORDÁS László: Szabadidő lakások az Alföldön. 77-103p.

HORVÁTH Benő: A függetlenség, mint hübrisz (Az ember és a természet kölcsönhatása az Alföldön). 105-114.p.